

Romanyanın Yeraltı Servetleri

Romanya toprakları mebzul miktarda yeraltı servetlerini ihtiva etmektedir. Bu servetler arasında petrol kaynakları büyük bir ehemmiyeti haizdir. 1936 senesinde Romanya dünya petrol müstahsilleri arasında Şimalî Amerika B. D., Rusya ve Venezuelladan sonra dördüncü bir mevki işgal etmekte idi. Maamafih son senelerde petrol istihsali gerilemeye yol tutmuş ve 1936 da 8.676.000 tondan 1938 de 6,6 milyon tona inmiştir. Romanyanın petrolü muhtevî mıntakası Karpatların cenubu ve cenubu şarkî yamacında 30 km. genişliği ve aşağı yukarı 400 km. uzunluğundaki bir mesahayı bulmaktadır. Bu mesaha memleketin garbında Mehedinti eyaletinden Bukowinaya kadar uzanarak Galiçya petrol mıntakalarına geçmektedir. Şimdiye kadar bu mıntakanın ancak küçük bir kısmı olan Ploesti şehri civarındaki Dambovita ile Prahova semtleri işletilmektedir. Walachey vilâyetinde daha el sürülmemiş petrolca zengin mıntakalar mevcuttur. Fakat buradaki petrol birikmelerinin oldukça derin tabakalara münhasır kalması sondajların 2000 metreye kadar indirilmesini icap ettirmektedir.

İkinci derecede ehemmiyeti haiz olan yer gazı, metangazi hani petrolle birlikte zuhur etmektedir. Tabîî gaz istihsalinde Amerika Birleşik Devletlerinden sonra Romanya ikinci mevki almaktadır. 1936 senesinde Romanyanın tabîî gaz istihsali 2,13 milyon M³ - a balığ olmuştur. Bu gazın yarısından fazlası gazolin istihsali için

kullanılmaktadır. Romanyanın taşkömür istihsali cüz'îdir. En zengin kömür yatakları Caras vilâyetinde bulunmaktadır.

Linyit istihsali ise şimdilik Siebenbürgen mıntakasının Hunedora vilâyetinde ve tali olarak Dambovita eyaletinde yapılmaktadır. Romanyanın taşkömür ihtiyatı 48 milyon ton ve linyit rezerveleri de 1, 1 milyar ton, tahmin edilmektedir. Maamafih katı olarak 7 milyon taşkömür ve 300 milyon ton linyitin mevcut olduğu tesbit edilmiştir.

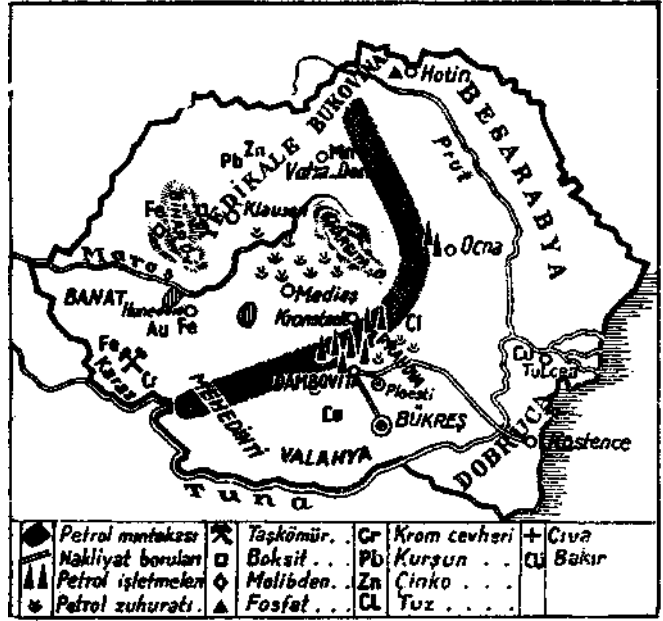
Demir cevheri yataklarına gelince bunların miktarı ve randımanları memleket ihtiyacını temine kâfi gelmemektedir. 1937 senesinde Romanyanın demir cevheri istihsali 129.000 tona çıkmıştır. Bu cevherin demir tenoru 58.000 ton olarak tahmin edilmiştir. Aynı senede Romanya 89.000 ton cevher ve aşağı yukarı 98.000 ton ham demir ithal etmek mecburiyetinde bulunmuştur. Romanya demir endüstrisi inkişafına yolların eksikliği ve memleket dahilinde kok istihsaline elverişli kömürün kâfi miktarda mevcut olmaması mâni olmaktadır. Ehemmiyeti haiz demir cevheri yatakları Hunedora mıntakasında bulunmaktadır. Macar jeoloğlarının tahminine göre buradaki demir cevheri ihtiyatı 220. mil. tonu tutmaktadır. Cevherin demir tenoru % 35 ilâ % 45 arasında tahavvül eder ve Hunedoradan Nadragaya kadar 100 km. lik bir sahaya şamildir. Burada istihsal edilen demir cevheri Hunedora, Ghelar, Çalan ve Nadrag izabehanelerinde istenilmektedir. Roman-

yanın yüksek fırın sayısı 10 u bulmuş ve bunlardan üç adedi 1937 de işletilmiye başlamıştır. Hunedora demir yataklarından maada % 40 tenörlü Caras ve Bihor dağları zuhuratı mevcuttur. Turda ile Somes mıntakalarındaki demir cevheri tenoru daha aşağıdır.

Memleketin manganez cevheri yatakları daha yüksek bir ehemmiyeti haizdirler. Romanya jeoloklarının tahminine göre manganez ihtiyatı 10 milyon tonu bulmaktadır. Cevherin vasati manganez tenoru % 17 ile 20 arasında iken demir tenoru % 30 — 35 i bulmaktadır. Şimalî Ro-

manyanın Vatra Dornei civarındaki manganez yatakları hali hazırda işletilmekte ve 1937 senesinde 51.000 ton cevher istihsal edilmiştir. Bundan maada Bukowina manganez zuhuratı da şayanı dikkattir.

Romanya eski zamanlardanberi altın müstahsili sayılmaktadır. Maamafih memleketin altın yatakları şimdiye kadar ne esaslı bir şekilde tetkik edilmiş ne de işletilmiştir. En zengin altın zuhuratı Karpat dağlarının her iki yamacında ve bilhassa garp silsilesinde bulunmaktadır. Buralarda altın allüvyon tabakaları sahrelerinde ve kısmen piritle kurşun ve çinko cevheri içerisinde serpilidir. Son zamanlara kadar altın istihsalâtı Siebenbürgen mıntakasında yapılmıştır. Buradaki altın damarları kısmen 10 km. bir mesafeye kadar uzanmakta ve cevherin altın tenoru tona 8 — 12 gr. bulmaktadır. Fakat en ehemmiyetli altın yatakları Hunedora civarındadır. Bu mıntakada memleketin en büyük iki altın madeni o-

lan Ruda ve Brad ocakları mevcuttur. Ruda madeni daha Romalılar hâkimiyeti zamanında işletilmiştir. 1937 senesinde Romanya 650.000 ton altın cevheri istihsal etmiş ve bundan 7871 kg. safi altın çıkarmıştı.

Romanyanın yeraltı servetleri arasın, da krom cevheri büyük bir ehemmiyeti haizdir. Memleketin krom cevheri yatakları Banat'ın cenubunda Tuna sahilinden ancak bir kaç kilometrelik bir mesafede bulunmaktadır. Bu yataklara hemen hemen el sürülmemiştir. Buradaki krom cevherinin umum ihtiyatı 10 mil. ton tahmin edilmektedir.

Cevherin humzu krom tenoru mahaline göre % 32 ile 52 arasında tahavül eder. Krom cevherindeki demir oksidi nisbeti % 16 — 29 dur.

Sair ender madenlerden molibden ile bismut zikre şayanıdır. Bu nevi maden yataklarının başlıcaları Bihor silsilesinde bulunmaktadır. Bundan maada Romanya toprakları altın, gümüş, kurşun ve

bakır cevherlerini kısmen de bismut ve molibden ihtiva etmektedir.

Şimalî Dobrucanın Tulcea mıntakasında bakırlı pirit yatakları mevcuttur. Buradaki bakır piritindeki bakır tenoru % 3 ile 5 arasında tahavvül ederken demir muhteviyatı % 40 — 45 ve kükürt nisbeti de % 40 — 55 arasındadır. Bunlardan başka Walahay ve Şimalî Romanya eyaletlerinde bir kaç bakırlı pirit yataklarına tesadüf edilmektedir. Romanyanın 1937 senesi pirit istihsali 10.800 tonu bulmuştur.

Siebenbürgen'in Şimal kısmında anti-muan ihtiva eden bir kaç kurşun ve çinko yatağı vardır. Şimdiye kadar senevi 5000 — 6000 ton çinko konsantreleri Polonyaya ihraç edilerek orada izabeye tâbi tutulmuştur. Buna mukabil antimuan tenörlü kurşun cevheri memleket dahilinde izabe edilmektedir. Romanyanın iki kurşun izabehanesi senevi 5 — 6000 ton kurşun piyasaya çıkarmaktadır.

Romanya müsait jeoloji vaziyetinin neticesi olarak dünyanın en zengin bok-

sit zuhuratına maliktir. Bihor silsilesindeki boksit yataklarının umum ihtiyatı bir kaç milyar ton olarak tahmin edilmektedir. Bihor boksitinin alüminyum oksidi tenoru % 52 ilâ 55 arasında, demir oksidi nisbeti % 31 ve silizium tenoru de %4 ü bulmaktadır. 1937 senesinde Romanya 10.700 ton boksit cevheri istihsal etmiştir.

Sair yeraltı servetlerinden cıva, grafit, güherçile, kalsium fosfat, jibs, tuz ve koline tesadüf edilmektedir. Başlıca cıva yatakları Hargita silsilesinde bulunmakta ve burada vasatı olarak senevi 20.000 ton cıva cevheri istihsal edilmektedir. Bu cevherden yuvarlak rakkamla senevi 500 kg. safi cıva elde edilmektedir. Karpat dağlarının tuz zenginliği ehemmiyetli bir miktardadır. En büyük tuzla Prahova civarında bulunmaktadır. Prahova tuzlası senevi 100.000 ton tuz yani memleket istihsalinin üçte birini temin etmektedir. % 70 — 75 tenörlü kalsium fosfat yatakları ise Besarabyanın Hotin civarında bulunmaktadır.

Bulgaristanda madencilik

Bulgaristan madenciliği 1910 senesinde kabul edilmiş kanunlara istinat etmektedir ve bütün faaliyet henüz başlangıç halindedir. 50 — 60 sene evvel Pernik civarında ve memleketin merkezî eyaletlerinde bir kaç kömür ocağı iptidaî bir şekilde işletilmekte idi. Harp ve buhran senelerinden sonra kalkınmaya yüz tutan kömür istihsali 1938 senesinde aşağı yukarı 2.000.000 tona çıkmıştır. Sair yeraltı servetlerinin işletilmesi daha iptidaî bir safhayı muhafaza etmiştir.

Kömür istihsalâtı memleketin dahilî ihtiyacını temine kâfi gelmekle beraber ihracat için çalışmak maksadı ile bir inkişaf devrine geçmiştir. Bulgaristan kö-

mürlerini antrasit, linyit ve taşkömür olarak üçe tefrik edebiliriz. Antrasit kömürleri karbon devrine mensup olup, iktisadî bakımdan az bir ehemmiyeti haizdir. Tektonik itikâle maruz kalan antrasit yatakları incelmış olduğundan ufak veya toz kömür şeklinde istihsal edilir; kalorisi: 6500 ilâ 7500 dür. Mahallî bir ehemmiyette endüstri ve demir yolu için kullanılmaktadır. Kömür neveleri arasında linyit daha yüksek bir dikkate şayandır. Linyitin iyi neveleri 5000 — 5500 kalori ihtiva etmekte ve sanayide kullanıldığı gibi ev teshin vasıtası olarak ta istifade edilmektedir. Memleketin muhtelif mıntakalarında 3500 — 4500 kalorige kül